

ZLATÉ ZÁSADY FIDIC

PRVNÍ VYDÁNÍ 2019

Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils
International Federation of Consulting Engineers
Internationale Vereinigung Beratender Ingenieure
Federación Internacional de Ingenieros Consultores

FIDIC je mezinárodní federací členských národních asociací konzultačních inženýrů.

FIDIC byl založen v roce 1913 třemi národními asociacemi konzultačních inženýrů v Evropě. Cílem založení federace bylo společně prosazovat profesní zájmy členských asociací a šířit informace, které zajímají jejich členy. V současné době je členem FIDIC přibližně 90 zemí ze všech částí světa a zahrnuje většinu soukromých inženýrů z oblasti poradenství.

FIDIC je pověřen prosazováním a realizací strategických cílů odvětví konzultačních inženýrů jménem členských asociací. Jeho strategickými cíli jsou: zastupovat po celém světě většinu firem poskytujících technické intelektuální služby pro stavby a přírodní prostředí; pomáhat členům v otázkách týkajících se obchodní praxe; definovat a aktivně prosazovat dodržování etického kodexu; posilovat image konzultačních inženýrů jako vůdčích osobností a tvůrců bohatství ve společnosti; podporovat závazek k ochraně a udržitelnosti životního prostředí; podporovat a propagovat mladé odborníky jako budoucí vůdčí osobnosti.

FIDIC pořádá semináře, konference a další akce, aby podpořil své cíle: udržení vysokých etických a profesních standardů, výměnu názorů a informací, diskuzi o problémech společného zájmu mezi členskými asociacemi a zástupci mezinárodních finančních institucí a rozvoj odvětví konzultačního inženýrství v rozvojových zemích.

FIDIC členové schvalují stanovy FIDIC a prohlášení o zásadách a dodržují Etický kodex FIDIC, který požaduje odbornou způsobilost, nestranné poradenství a otevřenou a spravedlivou obchodní soutěž.

FIDIC v rámci svých cílů vydává mezinárodní standardizované smluvní vzory smluv (pro stavby menšího rozsahu, pro výstavbu, pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu, pro dodávku na klíč) a dohod (pro objednatele, konzultanty, sub-konzultanty, společné podniky a zástupce) společně se souvisejícími materiály, jako jsou standardizované předkvalifikační formuláře.

FIDIC rovněž vydává dokumenty týkající se obchodních postupů, jako jsou prohlášení o zásadách, stanoviska, návody, pokyny, školicí příručky a sady školicích materiálů v oblasti systémů řízení (řízení kvality, řízení rizik, řízení integrity, řízení životního prostředí, udržitelnost) a obchodních procesů (výběr konzultanta, výběr na základě kvality, výběrové řízení, zadávání veřejných zakázek, pojištění, odpovědnost, převod technologií, budování kapacit).

FIDIC organizuje rozsáhlý program seminářů, konferencí, workshopů zaměřených na budování kapacit a školení.

FIDIC má za cíl udržovat vysoké etické a profesní standardy napříč odvětvím konzultačního inženýrství prostřednictvím výměny názorů a informací, s diskuzi o problémech společného zájmu mezi členskými asociacemi a zástupci multilaterálních rozvojových bank a dalších mezinárodních finančních institucí.

FIDIC publikace a podrobnosti o školeních a konferencích jsou k dispozici na sekretariátu v Ženevě ve Švýcarsku. Konkrétní činnosti jsou podrobně popsány ve výroční zprávě o činnosti a na internetových stránkách FIDIC www.fidic.org jsou uvedeny rozsáhlé související informace.

© Copyright FIDIC 2019

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována nebo přenášena v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem bez souhlasu vydavatele.

Vydala
Mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC)
World Trade Center II
P.O. Box 311
1215 Ženeva 15
Švýcarsko
Telefon +41 22 799 49 00
Fax +41 22 799 49 01
E-mail fidic@fidic.org
WWW <http://www.fidic.org>

Copyright © 2019 FIDIC, World Trade Center II, 29 route de Pré-Bois, Geneva Airport, CH-1215 Geneva, Switzerland. Všechna práva vyhrazena.

FIDIC je jediným vlastníkem autorských práv k publikacím FIDIC, které jsou chráněny Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl, mezinárodními úmluvami, jako je TRIPS a smlouva WIPO o autorských právech, a vnitrostátními zákony o duševním vlastnictví. Žádná část publikace FIDIC nesmí být reprodukována, překládána, upravována, ukládána do vyhledávacího systému nebo sdělována v jakékoli formě nebo jakýmkoli prostředky, ať už mechanickými, elektronickými, magnetickými, fotokopírováním, nahrávacími nebo jinými, bez předchozího písemného souhlasu FIDIC. Verze v angličtině je pro účely překladu považována společností FIDIC za oficiální a autentický text.

Do češtiny přeloženo spol. Klee Consulting s.r.o. (Lukáš Klee, Michal Uhrin) ve spolupráci s CACE (Jana Margoldová).

PRAVIDLA A PODMÍNKY

Široké rozšíření, přijetí a používání publikací FIDIC a jejich překladů je důležitým prostředkem k naplnění poslání FIDIC, a proto je FIDIC aktivně podporuje. Prodej publikací FIDIC a jejich překladů je pro FIDIC a jeho členské asociace důležitým zdrojem příjmů. Vytváří zdroje pro poskytování široké škály služeb uspokojujících potřeby členských firem. Všechny kroky, počínaje počáteční přípravou publikací, vyžadují značné úsilí a náklady.

FIDIC pravidelně aktualizuje a znovu vydává publikace, aby uživatelé mohli těžit z nejnovějšího stavu poznání. Dodáním publikací FIDIC neposkytuje žádná práva duševního vlastnictví. Nákup nebo dodání publikace FIDIC, včetně formulářů k vyplnění kupujícím nebo oprávněným uživatelem, nezakládá za žádných okolností autorská práva.

Uživatelé se při důležitých obchodních transakcích spoléhají na obsah publikací FIDIC, zejména na smlouvy a dohody FIDIC. Používání autentických publikací je proto pro ochranu jejich zájmů nezbytné. FIDIC nedoporučuje upravovat své publikace a pouze ve výjimečných případech povolí jejich úpravu, reprodukci nebo začlenění jinam. Povolení citovat, začlenit, reprodukovat nebo kopírovat celou publikaci FIDIC nebo její část je třeba adresovat sekretariátu FIDIC, který rozhodne o vhodných podmínkách.

Licence k přípravě upravené nebo přizpůsobené publikace bude odsouhlasena pouze za určitých podmínek. Takto upravená nebo přizpůsobená publikace musí být určena pro interní účely a nesmí být zveřejněna nebo šířena komerčně.

V případě smluv a dohod FIDIC se FIDIC snaží zajistit vyvážené a spravedlivé smluvní podmínky tím, že zajišťuje integritu svých publikací. Kupující nebo oprávněný uživatel smlouvy nebo dohody FIDIC má tedy právo:

- pořídit si jednu kopii zakoupeného dokumentu pro osobní a soukromé použití;
- začlenit do jiných dokumentů (nebo elektronických souborů) buď původní tištěný dokument (nebo elektronický soubor), nebo stránky vytištěné z elektronického souboru, který FIDIC pro tento účel poskytl;
- vypracovat a distribuovat interně anebo mezi partnery jasně identifikované Zvláštní podmínky nebo jejich ekvivalent s použitím textu uvedeného v publikaci FIDIC speciálně pro tento účel;
- reprodukovat, vyplňovat a distribuovat interně anebo mezi partnery jakékoli formuláře v tištěné i elektronické podobě, které jsou určeny k vyplnění kupujícím nebo uživatelem.

OMEZENÍ ODPOVĚDNOSTI

Přestože se FIDIC snaží zajistit, aby jeho publikace představovaly nejlepší obchodní praxi, nepřijímá ani nepřebírá žádnou odpovědnost za jakékoli události nebo jejich důsledky, které vyplynou z použití jeho publikací. Publikace FIDIC jsou poskytovány „tak, jak jsou“, bez jakýchkoli záruk, ať už výslovných nebo předpokládaných, mimo jiné bez záruk použitelnosti, vhodnosti pro určitý účel a neporušování práva. Publikace FIDIC nejsou vyčerpávající a jejich účelem je poskytnout obecný návod. Nemělo by se na ně automaticky spoléhat v jakékoli konkrétní situaci. Zejména před uzavřením nebo ukončením smlouvy, může být vhodné se poradit s odborníkem v oblasti práva.

Výše uvedené se týká i překladu do češtiny.

OBSAH

1. DEFINICE	5
2. ÚVOD	6
3. OBECNÉ ÚVAHY, Z NICHŽ ZLATÉ ZÁSADY VYCHÁZÍ	7
4. ZLATÉ ZÁSADY FIDIC	
4.1 ZZ1	8
4.2 ZZ2	8
4.3 ZZ3	9
4.4 ZZ4	9
4.5 ZZ5	10
5. ZDŮVODNĚNÍ ZLATÝCH ZÁSAD	
5.1 ZZ1	11
5.2 ZZ2	11
5.3 ZZ3	11
5.4 ZZ4	11
5.5 ZZ5	12
6. POKYNY PRO VYPRACOVÁNÍ ZVLÁŠTNÍCH PODMÍNEK	13
7. PRACOVNÍ SKUPINA FIDIC TG15	14

1 DEFINICE

Výrazy s velkými počátečními písmeny, které zde nejsou výslovně definovány, mají stejný význam, jaký je definován ve Smlouvách FIDIC.

Účastníci smlouvy	Všechny osoby uvedené ve Smlouvě FIDIC, včetně Zhotovitele, Objednatele, Správce stavby, Zástupce objednatele, Rady pro rozhodování sporů, Podzhotovitelů atd. (Tento termín se používá pouze pro účely tohoto dokumentu, a ne ve zmíněných smluvních vzorech FIDIC)
DAAB	Rada pro předcházení a rozhodování sporů (z angl. Dispute Avoidance/Adjudication Board)
DAB	Rada pro rozhodování sporů (z angl. Dispute Adjudication Board)
Smlouvy FIDIC	Smlouvy FIDIC určené pro díla
Zlaté zásady FIDIC	Základní rysy Smlouvy FIDIC, které zajišťují spravedlivé a vyvážené rozdělení rizika a odměny
OP	Obecné podmínky u smluv FIDIC pro díla (nikoli smluv FIDIC určených pro služby)
ZZ	Zlaté zásady FIDIC
ZP	Zvláštní podmínky
Růžová kniha	Smluvní podmínky pro výstavbu, vydání harmonizované pro MDB (Multilateral Development Bank), pro pozemní a inženýrské stavby projektované objednatelem, třetí vydání 2010
Červená kniha	Smluvní podmínky pro výstavbu, pro pozemní a inženýrské stavby projektované objednatelem, první vydání 1999 nebo druhé vydání 2017
Stříbrná kniha	Smluvní podmínky pro technologické celky a projekty na klíč, první vydání 1999 nebo druhé vydání 2017
Žlutá kniha	Smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu, pro elektro- a strojně-technologická díla a pozemní a inženýrské stavby projektované zhotovitelem, první vydání 1999 nebo druhé vydání 2017

2 ÚVOD

FIDIC vydává Obecné smluvní podmínky (OP), které jsou široce využívány pro mezinárodní stavební zakázky. Jsou určeny k použití v jakékoli jurisdikci.

Značka FIDIC mimo jiné představuje spravedlivé, vyvážené a uznávané vzory stavebních a inženýrských smluv a dohod. OP FIDIC jsou založeny na spravedlivém a vyváženém rozdělení rizik a odměn mezi Objednatele a Zhotovitele a jsou všeobecně uznávány za to, že zajišťují přiměřenou rovnováhu mezi rozumnými očekáváními těchto smluvních Stran. Smlouva uznaná jako Smlouva FIDIC má proto skutečnou obchodní hodnotu jak pro Objednatele, tak pro Zhotovitele, a to jak ve fázi výběrového řízení, tak během realizace Smlouvy.

FIDIC se nyní stále častěji setkává s použitím „smluv FIDIC“, u nichž byly provedeny významné změny Obecných podmínek ve formě nahrazení, změny nebo vypuštění části znění OP prostřednictvím Zvláštních podmínek (ZP). V poslední době bylo zjištěno, že provedené náhrady a změny jsou natolik podstatné a takového rozsahu, že konečná smlouva již nereprezentuje zásady FIDIC, a tím ohrožuje „značku FIDIC“ a uvádí uchazeče (ve výběrovém řízení) a veřejnost v omyl.

Na žádost FIDIC zřídil Výbor pro smlouvy FIDIC zvláštní pracovní skupinu (TG15), aby určila, které smluvní zásady jednotlivých smluvních vzorů FIDIC považuje FIDIC za nedotknutelné a „posvátné“. Tyto zásady jsou označeny jako „Zlaté zásady FIDIC“ (ZZ). Pracovní skupina TG15 byla rovněž požádána, aby zvážila a navrhla možné způsoby, jak zabránit zneužívání smluvních podmínek FIDIC nebo je alespoň omezit.

Tento dokument připravila pracovní skupina TG15 s cílem stanovit:

- Zlaté zásady FIDIC;
- zdůvodnění, proč jsou tyto zásady považovány za ZZ; a
- návod, jak by uživatelé měli vypracovávat ZP a další smluvní dokumenty založené na OP FIDIC, aby neporušili Zlaté zásady FIDIC nebo se od nich neodchýlili.

OP připravené pro použití v široké škále projektů a jurisdikcí nevyhnutelně vyžadují doplnění o Zvláštní podmínky, které řeší zvláštní požadavky místa Staveniště, jedinečné charakteristiky konkrétního projektu a (obvykle) preference Objednatele. Může být nutné, aby takovéto ZP pozměnily OP, aby byly v souladu se závaznými Právními předpisy, které se vztahují na Staveniště, nebo aby byly v souladu s rozhodným právem Smlouvy.

Za předpokladu, že se takové změny omezují na úpravy nezbytné pro konkrétní parametry Staveniště a projektu a že preference Objednatele neporušují OP, je taková Smlouva uznatelná jako Smlouva FIDIC.

Zásada smluvní volnosti znamená, že se strany mohou svobodně dohodnout na podmínkách své smlouvy, pokud je v souladu se zákony a veřejným pořádkem. Avšak po zveřejnění ZZ, které identifikují esenciální prvky Smlouvy FIDIC, by bylo zavádějící a nevhodné označovat smlouvu používající OP FIDIC, která není v souladu se ZZ, jako „Smlouvu FIDIC“.

TG15 zúžila svou pozornost na omezení změn ve ZP tak, aby výsledná Smlouva byla v souladu se ZZ. Nevěnovala se tématům nesprávného použití nezměněných OP nebo použití OP, které jsou za určitých okolností nevhodné, což jsou otázky, kterým by se měli ti, kteří smlouvy připravují vyhnout tím, že se poradí s odborníkem v oblasti práva.

3 OBECNÉ ÚVAHY, Z NICHŽ ZLATÉ ZÁSADY VYCHÁZÍ

S cílem podpořit přijetí a porozumění:

- jsou ZZ formulovány na koncepční úrovni, aby vystihovaly podstatu Smlouvy FIDIC;
- každá ZZ vyjadřuje jediný, snadno pochopitelný a obecně přijímaný koncept;
- ZZ jsou omezeny na minimální počet nezbytný pro úplnost.

ZZ poskytují návod, jak upravit OP ve ZP. Ustanovení Smlouvy, která jsou založena na nezměněných OP, jsou, z definice, v souladu se ZZ. Pokud však taková ustanovení budou administrována nesprávně, záměr ZZ nebude naplněn.

S výjimkou ZZ5 jsou ZZ formulovány obecně, bez odkazu na konkrétní ustanovení OP.

Pokud jsou ustanovení Smlouvy v souladu se ZZ, řádná administrace Smlouvy nutně znamená, že každá ze Stran bude během provádění Díla plnit své povinnosti a může uplatňovat práva vyplývající ze ZZ. Pokud některá ze Stran nemá k dispozici svá smluvní práva vyplývající ze Smlouvy, která je v souladu se ZZ, svědčí to o tom, že Smlouva není administrována správně v souladu s řádným výkladem jejích ustanovení. Způsob administrace nezměněných ustanovení OP tudíž není otázkou ZZ, nýbrž otázkou řádné správy korektně vyložených podmínek Smlouvy.

ZZ jsou založeny na následujících klíčových úvahách:

- Smluvní podmínky jsou úplné a spravedlivé pro obě smluvní Strany.

- Oprávněné zájmy obou smluvních Stran jsou náležitě zohledněny a vyváženy. Oprávněné zájmy každé strany zahrnují právo využívat výhod smluvního vztahu, které jsou obecně uznávány jako implicitní v OP. Například oprávněné zájmy Objednatele zahrnují právo na Dílo postavené ve smluvně stanovené kvalitě, v termínu a za cenu, která byla sjednána. Oprávněné zájmy Zhotovitele zahrnují právo na provedení Díla smluvně stanoveným způsobem, v přiměřené době a za komerční cenu zaplacenou včas.
- Zásady osvědčených postupů spravedlivého a vyváženého rozdělení rizik a odměn mezi Objednatele a Zhotovitele jsou uplatňovány v souladu s ustanoveními OP.
- Žádná ze Stran nesmí neoprávněně využívat své vyjednávací síly.
- Zhotovitel anebo Podzhotovitel je placen přiměřeně a včas v souladu se Smlouvou, aby byl zachován jeho peněžní tok.
- Objednatel získá nejlepší poměr ceny a kvality.
- V maximální možné míře je podporována spolupráce a důvěra mezi smluvními Stranami. Je odrazováno od zaujímání nepřátelských postojů, kterým je třeba se vyhnout.
- Ustanovení Smlouvy nejsou pro žádnou ze Stran zbytečně přísná.
- Ustanovení Smlouvy jsou proveditelná v praxi.
- Sporům se v dosažitelné míře předchází, v případě jejich vzniku se minimalizují a účinně řeší.

Zlaté zásady jsou následující:

- ZZ1: Povinnosti, práva, závazky, role a odpovědnosti všech Účastníků smlouvy musí být obecně takové, jaké vyplývají z Obecných podmínek, a musí odpovídat požadavkům projektu.
- ZZ2: Zvláštní podmínky musí být formulovány jasně a jednoznačně.
- ZZ3: Zvláštní podmínky nesmí měnit poměr rozdělení rizik a odměn stanovený v Obecných podmínkách.
- ZZ4: Všechny lhůty stanovené ve Smlouvě pro Účastníky smlouvy k plnění jejich povinností musí být přiměřeně dlouhé.
- ZZ5: Není-li to v konfliktu s rozhodným právem Smlouvy, všechny formální spory musí být postoupeny Radě pro předcházení a rozhodování sporů (nebo Radě pro rozhodování sporů, je-li to relevantní) k prozatímnímu závaznému rozhodnutí jako podmínka předcházející rozhodčímu řízení.

4.1 ZZ1: Povinnosti, práva, závazky, role a odpovědnosti všech Účastníků smlouvy musí být obecně takové, jaké vyplývají z Obecných podmínek, a musí odpovídat požadavkům projektu.

Tato zásada vyžaduje, aby se role, povinnosti, závazky a práva Účastníků smlouvy (tj. všech osob uvedených ve Smlouvě - Objednatele, Zhotovitele, Správce stavby, Zástupce objednatele, Rady pro předcházení a rozhodování sporů, Poddzhotovitelů atd.) výrazně nezměnily oproti jejich vyjádření v OP.

Avšak ZZ1 také vyžaduje, aby role, povinnosti, závazky a práva Účastníků smlouvy odpovídaly požadavkům projektu. Tato kvalifikace je důležitá pro zajištění toho, aby byla vybrána vhodná Smlouva FIDIC pro specifické rysy projektu. Například v úvodní poznámce k prvnímu vydání Stříbrné knihy se uvádí, že tento smluvní vzor FIDIC není vhodný v případech, kdy uchazeči nemají dostatek času nebo informací k tomu, aby pečlivě přezkoumali a zkontrolovali Požadavky objednatele, nebo aby vypracovali potřebné projektové dokumentace, studie posouzení rizik a cenové kalkulace. Za těchto okolností by výběr OP podle Stříbrné knihy neodpovídal požadavkům projektu, a tudíž by nebyl v souladu se ZZ1.

Následuje několik dalších příkladů správného použití ZZ1:

- Objednatel je povinen provádět platby podle Smlouvy bez ohledu na zajištění financování Objednatelem.
- Objednatel je povinen poskytnout Zhotoviteli přiměřené důkazy o zajištění odpovídajícího financování.
- V případě, že Objednatel nesplní své platební povinnosti, nesmí být Zhotovitel zbaven svých práv podle OP, včetně

práva na sankce za opožděné platby a práva na přerušení prací a ukončení smlouvy v souladu s OP.

Níže jsou naopak uvedeny příklady úprav, které nejsou v souladu se ZZ1:

- U smlouvy podle Červené nebo Žluté knihy je Správce stavby povinen získat souhlas Objednatele před provedením jakéhokoli určení o nároku Zhotovitele nebo před přiznáním jakéhokoli prodloužení doby podle Pod-článku 3.7 (nebo Pod-článku 3.5 ve vydání 1999). Rolí Správce stavby, jak je definována ve Smlouvě FIDIC, je spravedlivě určit nároky Zhotovitele v souladu se Smluvními podmínkami, a to by nemělo podléhat vlivu nebo kontrole ze strany Objednatele. Pokud Objednatel nesouhlasí s určením Správce stavby, Smlouva mu poskytuje možnost to řešit prostřednictvím Rady pro předcházení a rozhodování sporů.
- Přenos rizika Nepředvídatelných fyzických podmínek na Zhotovitele u Smlouvy podle Žluté knihy. Stříbrná kniha je vhodným smluvním vzorem, který se má použít, pokud Objednatel není ochoten toto riziko nést.

4.2 ZZ2: Zvláštní podmínky musí být formulovány jasně a jednoznačně.

Tato ZZ mimo jiné vyžaduje:

- Vysvětlení významu Zadávací dokumentace spolu s odpověďmi na dotazy uchazečů učiněné Objednatelem během období výběrového řízení by měly být dobře organizované, vnitřně konzistentní a měly by konkrétně odkazovat na Smluvní dokumentaci, aby se předešlo konfliktům s jinými smluvními ustanoveními. Dále musí být definováno jejich pořadí v hierarchii Smluvních dokumentů prostřednictvím Pod-článku ZP upravujícím Pod-článek 1.5 OP, aby se předešlo nejednoznačnosti v přednosti Smluvních dokumentů.
- Ve ZP musí být všechny změny OP jasně identifikovány odkazem na konkrétní čísla Pod-článků. Kromě toho musí být v Pod-článcích ZP jasně uveden vztah mezi nově zavádným textem a odpovídajícím původním textem příslušných Pod-článků OP, např. doplnění původního textu, vypuštění původního textu, nahrazení původního textu, změna původního textu atd.
- Veškeré dohody a ujednání mezi Objednatelem a Zhotovitelem učiněné v průběhu výběrového řízení musí být zaznamenány a zapracovány do Smlouvy formou Dodatků a musí na ně být odkázáno v Dopise o přijetí nabídky anebo ve Smlouvě o dílo. Dále musí být vymezeno jejich pořadí v hierarchii Smluvních dokumentů, aby se předešlo nejednoznačnosti v přednosti Smluvních dokumentů, prostřednictvím Pod-článku ZP upravujícím Pod-článek 1.5 OP.

- Jakékoli zrušené OP musí být nahrazeny ZP, které pokrývají stejný rozsah a neopouštějí žádné role, povinnosti, závazky, práva a rozdělení rizik nedefinované nebo jinak nenarušují integritu a konzistentnost OP.

Následující body by nebyly v souladu se ZZ2:

- Až na ojedinělé výjimky, pokud se ustanovení OP vypustí a ve ZP se nahradí slovy „nepoužije se“.
- Neposkytnutí jasných pokynů, jak ustanovení ve ZP souvisí s OP formou doplnění nebo nahrazení. Například pokud obsah Pod-článku ZP mění Pod-článek OP, musí být jasně uvedeno, že Pod-článek ZP nahrazuje určitou konkrétní část odpovídajícího Pod-článku OP.
- Změny provedené ve Smluvních podmínkách během jednání o nabídce, které byly zdokumentovány pouze v e-mailech mezi Stranami, přičemž tyto e-maily byly následně zahrnuty do seznamu Smluvních dokumentů. Bez zapracování těchto změn do Zvláštních podmínek může hierarchie Smluvních dokumentů stanovená ve Smlouvách FIDIC vést k tomu, že ustanovení OP budou mít přednost před těmito Stranami zamýšlenými úpravami.

4.3 ZZ3: Zvláštní podmínky nesmí měnit poměr rozdělení rizik a odměn stanovený v Obecných podmínkách.

ZZ3 úzce souvisí se ZZ1, protože významné změny rolí, povinností, závazků a práv, jak jsou definovány v OP, nevyhnutelně změní spravedlivé a vyvážené rozdělení rizik a odměn.

Níže jsou uvedeny příklady správného použití ZZ3:

- Požadovat po Zhotoviteli, aby vyprojektoval méně důležité části Díla v rámci smlouvy podle Červené nebo Růžové knihy.
- Když v případě Červené knihy není Zhotovitel povinen provést úplné přezkoumání projektové dokumentace Objednatele, pokud odpovědnost a záruka za takovou projektovou dokumentaci zůstává na Objednateli.
- Když je Objednatel povinen poskytnout Zhotoviteli před Základním datem veškeré relevantní údaje o podpovrchových a hydrologických podmínkách Staveniště, které má k dispozici. V Červené, Růžové a Žluté knize je Objednatel odpovědný za správnost a úplnost všech těchto údajů a Zhotovitel je odpovědný za správnou interpretaci těchto údajů.
- Závazek Objednatele poskytnout Zhotoviteli skladovací prostory mimo Staveniště.
- Povinnost Zhotovitele poskytnout Správci stavby údaje pro jeho časový harmonogram s vyznačením zdrojů ve stanoveném formátu jako podmínka pro vydání Potvrzení průběžné platby.

Níže jsou uvedeny příklady Smluvních podmínek, které nejsou v souladu se ZZ3:

- Požadovat po Zhotoviteli, aby vyprojektoval převážnou část Díla v rámci smlouvy podle Červené nebo Růžové knihy.
- Převzetí rizika Nepředvídatelných fyzických podmínek Zhotovitelem podle Červené, Růžové nebo Žluté knihy.
- Jestliže Zhotovitel neodpovídá a neručí za Dílo prováděné jeho Podzhotoviteli.
- Vynechání nároků Zhotovitele na kompenzaci podle Pod-článku 2.1 [Právo přístupu na staveniště] Červené, Žluté nebo Stříbrné knihy, jestliže Zhotoviteli vznikne zpoždění anebo mu vzniknou Náklady v důsledku toho, že Objednatel nesplnil své povinnosti týkající se práva přístupu na všechny části Staveniště a jejich předání ve lhůtě stanovené ve Smlouvě.

4.4 ZZ4: Všechny lhůty stanovené ve Smlouvě pro Účastníky smlouvy k plnění jejich povinností musí být přiměřeně dlouhé.

ZZ4 vyžaduje, aby doby pro činnosti definované v OP nebyly ve ZP příliš zkracovány nebo prodlužovány, ledaže jsou tyto doby v OP vymezeny slovy „pokud není dohodnuto jinak“ nebo podobnou formulací. To je v souladu se zásadou spravedlivého a vyváženého rozdělení rizik a odměn podle ZZ3.

Každá lhůta uvedená v OP je lhůtou, kterou FIDIC na základě zkušeností považuje za přiměřenou pro konkrétní záležitost, již se týká. Proto i v případě, když je některá taková lhůta vymezena slovy „nebo dohodnuto jinak“ nebo podobnou formulací a je ve ZP pro konkrétní projekt změněna, musí se jednat o odůvodněnou změnu. Dále musí být změněná lhůta přiměřená a úměrná plnění příslušného závazku.

Dokonce i v situacích, kdy OP stanoví, že lhůty mohou být změněny dohodou, nesmí být ve ZP uvedeny nepraktické lhůty, které by smluvní Straně kladly nepřiměřené podmínky pro uplatnění jejich práv anebo plnění jejich povinností. To je rovněž v souladu se zásadou spravedlivého a vyváženého rozdělení rizika a odměny ZZ3.

Níže jsou uvedeny příklady ustanovení ZP, která by byla v souladu se ZZ4:

- Změna lhůty v Růžové knize, ve které je Správce stavby povinen provést určení, na 56 dní.
- V Červené a Žluté knize Datum zahájení prací do 60 dnů od obdržení Dopisu o přijetí nabídky Zhotovitelem namísto 42 dnů.

Níže jsou uvedeny příklady ustanovení ZP, která by nebyla v souladu se ZZ4:

- Požadovat po Zhotoviteli, aby podal oznámení o události nebo okolnosti, která by mohla vést ke vzniku claimu, do 5 dnů poté, co si událost uvědomil nebo měl uvědomit.

- Právo Zhotovitele přerušit práce (nebo zpomalit postup prací) s účinností po oznámení Objednateli nejméně 3 měsíce předem (místo 21 dnů).

4.5 ZZ5: Není-li to v konfliktu s rozhodným právem Smlouvy, všechny formální spory musí být postoupeny Radě pro předcházení a rozhodování sporů (nebo Radě pro rozhodování sporů, je-li to relevantní) k prozatímnímu závaznému rozhodnutí jako podmínka předcházející rozhodčímu řízení.

Jedná se o jedinou ZZ, kterou lze vyjádřit explicitně: pokud Smlouva stanoví Radu pro předcházení a rozhodování sporů (DAAB) nebo Radu pro rozhodování sporů (DAB), pak je v souladu se ZZ5, pokud to příslušné Právní předpisy umožňují. Pokud není stanovena žádná Rada pro předcházení a rozhodování sporů nebo Rada pro rozhodování sporů, Smlouva není v souladu se ZZ5.

Musí však být splněny i požadavky ZZ1, protože role a povin-

nosti Rady pro rozhodování sporů podle Smlouvy musí být takové, aby jí umožnily vykonávat její funkce.

Některé příklady úprav OP ve ZP, které jsou v souladu se ZZ5, jsou následující:

- Stanovení, že rozhodnutí DAAB/DAB je konečné a závazné pro spory s hodnotou nižší než specifikovaná částka.
- Umožnění DAAB/DAB opravit své rozhodnutí kvůli aritmetické chybě.

Naopak následující změny Smluvních podmínek nejsou v souladu se ZZ5:

- Vypuštění všech ustanovení, která odkazují na DAAB/DAB, z OP.
- Omezení rozsahu sporů, které lze předložit DAAB/DAB, vylučující některá určení Správce stavby.

5 ZDŮVODNĚNÍ ZLATÝCH ZÁSAD

5.1 ZZ1: Povinnosti, práva, závazky, role a odpovědnosti všech Účastníků smlouvy musí být obecně takové, jaké vyplývají z Obecných podmínek, a musí odpovídat požadavkům projektu.

Všichni Účastníci smlouvy mají jasně definované role, povinnosti a závazky, které jsou důležité pro efektivní administraci a řádné fungování Smlouvy. S těmito rolemi, povinnostmi a závazky jsou spojena práva definovaná ve Smlouvě.

Přidělení konkrétních rolí, povinností a závazků jednotlivým Účastníkům smlouvy ve Smlouvě FIDIC se vyvíjelo po dlouhou dobu a obstálo ve zkoušce časem. Zkušenosti ukázaly, že toto rozdělení je v souladu s obecně přijímanými a chápanými mezinárodními zvyklostmi. Dále poskytuje Účastníkům smlouvy nejlepší příležitost k realizaci projektu, který splňuje přiměřená očekávání Stran.

Realizace velkého multiprofesního výstavbového projektu zahrnuje složitou interakci mezi všemi Účastníky smlouvy. Každý z nich má své vlastní role, povinnosti a závazky, které se propojují s rolemi, povinnostmi a závazky ostatních Účastníků smlouvy. Role, povinnosti a závazky definované ve Smlouvě FIDIC považuje FIDIC za nejvhodnější pro efektivní dosažení smluvních cílů a nejlépe odpovídají dovednostem a odborným znalostem, které se od jednotlivých Účastníků smlouvy obvykle očekávají a které jednotliví Účastníci smlouvy vykonávají.

Smlouva FIDIC je založena na tom, že se Objednatel a Zhotovitel zavazují ke svým rolím, povinnostem a závazkům a náleží jim práva tak, jak jsou obecně definovaná v OP. Pro Objednatele to znamená např. zajištění přístupu na Staveniště a jeho předání ve sjednané době a placení Zhotoviteli. Pro Zhotovitele to znamená např. provedení a dokončení Díla v souladu se Smlouvou a odstraňování vad během Záruční doby.

Role, povinnosti a závazky ostatních Účastníků smlouvy, jak jsou definovány v OP, jsou pro efektivní dosažení smluvních cílů stejně důležité. To pro Červenou, Růžovou a Žlutou knihu vyžaduje, aby byl jmenován Správce stavby s odpovídajícími pravomocemi, kompetencemi a zdroji pro výkon své role a aby plnil své povinnosti a závazky definované ve Smlouvě. Dále musí Správce stavby vykonávat svou smluvní pravomoc a provádět spravedlivá určení v souladu se Smlouvou s náležitým přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem. To znamená, že nesmí provádět určení, která vyhovují pouze zájmům Objednatele, aniž by bral náležitý ohled na práva a nároky Zhotovitele podle Smlouvy.

Obdobně u Stříbrné knihy musí mít Zástupce objednatel (je-li jmenován) odpovídající oprávnění k výkonu své funkce a musí ji vykonávat tak, aby umožnil Zhotoviteli uplatňovat jeho smluvní práva.

5.2 ZZ2: Zvláštní podmínky musí být formulovány jasně a jednoznačně.

OP FIDIC procházejí komplexním procesem přípravy a nezávislé kontroly, aby se zajistilo, že budou jasné, konzistentní a jednoznačné. Jasně a jednoznačné znění je základem pro to, aby všichni Účastníci smlouvy pochopili své role a povinnosti tak, aby mohli plnit své povinnosti a uplatňovat svá práva.

Podmínky Smlouvy FIDIC se skládají z OP a ZP, které zahrnují veškeré dodatky nebo změny OP. Smlouva FIDIC bude jasně a jednoznačně formulována pouze tehdy, pokud budou jasně a jednoznačně formulovány ZP, které budou harmonicky propojeny s OP a Přílohou k nabídce anebo Smluvními údaji.

5.3 ZZ3: Zvláštní podmínky nesmí měnit poměr rozdělení rizik a odměn stanovený v Obecných podmínkách.

Při definování rolí, povinností, závazků a práv smlouva explicitně nebo implicitně přiděluje rizika jedné nebo oběma smluvním Stranám.

Spravedlivé a vyvážené rozdělení rizik a odměn je všeobecně považováno za nejvhodnější základ pro vypracování smluv ve výstavbě, aby se minimalizovaly možnosti sporů, zvýšila pravděpodobnost dosažení úspěšných výsledků projektu a aby Smluvní cena byla přiměřená a optimální. Jedná se o základní princip, na kterém jsou Smlouvy FIDIC založeny.

Abrahamsonovy zásady, dobře známé právníkům ve stavebnictví, jsou obecně považovány za základ „vyváženého“ nebo „spravedlivého“ rozdělení rizika a odměny. Tyto zásady, jak je upřesnil Dr. Nael Bunni, nařizují, aby přidělení rizik Straně v rámci Smlouvy bylo určeno na základě následujících parametrů:

- Která strana může nejlépe řídit riziko anebo s ním spojené důsledky?
- Která strana může riziko nejlépe předvídat?
- Která strana může toto riziko nejlépe nést?
- Která strana má v konečném důsledku největší prospěch nebo nejvíce utrpí, když riziko nastane?

5.4 ZZ4: Všechny lhůty stanovené ve Smlouvě pro Účastníky smlouvy k plnění jejich povinností musí být přiměřeně dlouhé.

Lhůty specifikované v OP se vyvinuly formou konsensu v rámci mezinárodní stavební komunity jako vhodná rovnováha mezi zájmy Účastníka smlouvy, od kterého je požadován výkon povinnosti, a zájmy Strany, jejíž práva jsou závislá na výkonu této povinnosti. FIDIC se domnívá, že se jedná o přiměřené lhůty pro konkrétní záležitosti, kterých se týkají, avšak bez zbytečného prodloužení.

Důsledky zkrácení lhůt stanovených v OP mohou mít za následek, že Účastník smlouvy nebude mít dostatek času na řádné plnění požadovaných povinností nebo na uplatnění svých práv. Jedním z možných důsledků zkrácení lhůt oproti OP je dřívější spuštění sankční lhůty.

Naopak výrazné prodloužení těchto lhůt může nepříznivě ovlivnit práva a nároky Strany, v jejíž prospěch jsou povinnosti plněny. Například delší lhůta pro vydání potvrzení platby bude mít za následek nepříznivý dopad na peněžní toky Zhotovitele.

V mnoha ustanoveních OP jsou Strany vyzvány, aby „standardní“ lhůty změnila dohodou, a to pomocí slov jako „pokud není dohodnuto jinak“ nebo podobných formulací. Takové lhůty se berou jako lhůty stanovitelné jednáním, je-li to vhodné, ale zároveň poskytují výchozí možnost považovanou za přiměřenou lhůtu.

5.5 ZZ5: Není-li to v konfliktu s rozhodným právem Smlouvy, všechny formální spory musí být postoupeny Radě pro předcházení a rozhodování sporů (nebo Radě pro rozhodování sporů, je-li to relevantní) k prozatímnímu závaznému rozhodnutí jako podmínka předcházející rozhodčímu řízení.

Rada pro předcházení a rozhodování sporů (DAAB), resp. Rada pro rozhodování sporů (DAB) (v Růžové knize označovaná jako Rada pro spory) se vyvinula jako důležitý mechanismus, který Stranám poskytuje postup pro řešení sporů (alespoň prozatímně) s mnohem nižšími náklady a v mnohem kratším čase, než je potřeba u rozhodčího řízení. Řeší střety zájmů, k nimž docházelo dříve, když Správce stavby (najatý a placený Objednatelem)

nejen určoval nároky Zhotovitele podle Smlouvy, ale měl také pravomoc řešit spory vydáním rozhodnutí o tom, zda je jeho určení správné.

Proces DAAB/DAB zajišťuje nezávislou třetí stranu, která podporuje včasná řešení sporů, aby Projekt mohl pokračovat bez zbytečného přerušení, a pomáhá udržovat vhodnou komunikaci mezi smluvními Stranami. Kromě toho může DAAB nebo plnohodnotná (stálá) DAB (jak je stanoveno v Červené knize 1999 a Růžové knize 2010) pomoci smluvním stranám předcházet sporům.

Pokud jedna ze Stran není s rozhodnutím DAAB/DAB spokojena, může vydat Oznámení o nesouhlasu a po uplynutí lhůty pro smírné řešení sporu zahájit rozhodčí řízení. Rozhodčí řízení však může být odloženo až do dokončení projektu, čímž se zamezí narušení projektu. Mezitím mají Strany k dispozici rozhodnutí, které poskytuje prozatímní řešení sporu.

FIDIC se domnívá, že dostupnost nezávislého a nestranného DAAB nebo DAB pro (prozatímní) řešení sporů je základem spravedlivé a vyvážené smlouvy, pokud to příslušné Právní předpisy umožňují. DAAB nebo DAB mohou řešit spory v reálném čase, a tím umožnit Stranám plánovat své budoucí činnosti na základě odůvodněného rozhodnutí zkušených, nezávislých a nestranných osob, které jsou obeznámeny s realizací projektů a správou smluv ve výstavbě.

Dále může DAAB nebo stálá DAB významně pomoci předcházet sporům tím, že pomůže Stranám neformálně vyřešit problémy dříve, než se stanou formálními spory.

6 POKYNY PRO VYPRACOVÁNÍ ZVLÁŠTNÍCH PODMÍNEK

Drobná doplnění nebo gramatické změny ve znění Pod-článků OP, které nemění jejich záměr, nejsou porušením ZZ. Takové kosmetické změny by však měly být prováděny pouze z dobrých důvodů.

Změny OP ve ZP vyžadované z důvodu souladu se závaznými Právními předpisy jsou v souladu Pod-článkem 1.13 [*Soulad s právními předpisy*] (Pod-Článek 1.12 ve Stříbrné knize 2017) a jsou nezbytné a vhodné pro to, aby Smlouva řádně vyjadřovala zákonné a smluvní závazky Stran. Takové změny nepředstavují porušení ZZ.

Zásada smluvní volnosti obecně umožňuje Stranám zvolit si rozhodné právo Smlouvy. Změny OP za účelem zajištění souladu s rozhodným právem Smlouvy nepředstavují porušení ZZ; jsou vhodné a nezbytné k zajištění toho, aby Smluvní podmínky byly vyjádřeny v souladu s tím, jak by je vykládal rozhodčí soud.

Následující termíny, jsou-li použité v OP, obecně naznačují, že může být přiměřeným způsobem provedena změna prostřednictvím ZP, aniž by došlo k rozporu se ZZ:

- „nebo jak je jinak dohodnuto“
- „není-li dohodnuto jinak“
- „Jestliže není dohodnuto jinak“
- „Jestliže není dohodnuto jinak oběma Stranami“
- „Není-li ve Zvláštních podmínkách stanoveno jinak“
- „Není-li v těchto podmínkách uvedeno jinak“
- „Není-li ve Smlouvě uvedeno jinak“ (což může odkazovat na Zvláštní podmínky, Požadavky objednatele, Technickou specifikaci nebo Přílohu k nabídce anebo Smluvní údaje).

Při přípravě „technických“ dokumentů je důležité, aby tyto dokumenty nově nedefinovaly povinnosti, práva, závazky, role nebo odpovědnosti Účastníků smlouvy způsobem, který by byl v rozporu s OP ve znění ZP. Například v Červené, Růžové a Žluté knize má Správce stavby jasně definovanou roli provést určení, jak to vyžaduje Smlouva, po konzultaci s oběma Stranami. Bylo by porušením ZZ1, kdyby Smlouva vyžadovala, aby Správce stavby před vydáním jakéhokoli určení podle Pod-článku 3.7 [*Dohoda nebo určení*] (3.5 ve vydáních 1999) žádal o souhlas Objednatele.

Požadavky projektu zahrnují Právní předpisy platné pro provádění Díla, jakož i Právní předpisy týkající se práv a povinností Účastníků smlouvy podle rozhodného práva. Změny provedené ve ZP pro zajištění souladu Smlouvy s platnými Právními

předpisy a rozhodným právem Smlouvy, jsou vhodné a nezbytné a nejsou v rozporu se ZZ1.

Soulad se ZZ2 mimo jiné vyžaduje, aby všechny dokumenty, které jsou součástí Smlouvy, tvořily soudržný a komplexní celek bez překrývání a nesrovnalostí. Obsah každého Smluvního dokumentu by měl být omezen na jeho obecně chápaný rozsah. Vhodným dokumentem pro úpravu OP jsou ZP; „smluvní“ záležitosti podrobně stanovené v OP by neměly být měněny v jiných dokumentech, jako jsou Požadavky objednatele nebo Technická specifikace.

Obsah „technických“ dokumentů, jako jsou Požadavky objednatele, účel a rozsah Díla, výkresy nebo Technická specifikace, by se měl omezit na technické otázky v souladu s ustanoveními OP ve znění ZP.

ZZ3 je základní zásadou, která by měla být zohledněna při jakékoli změně OP ve ZP. Měřítkem, které je třeba použít při přípravě jakéhokoli ustanovení, které mění role, povinnosti nebo závazky definované v OP, je zjištění, zda jsou rizika přidělena Straně, která je schopna je řídit a nést důsledky toho, když se potenciální riziko stane skutečností. Pokud ano, je změna v souladu se ZZ3.

S dodržováním ZZ4 jsou spojeny dvě alternativní úvahy, pokud jde o poskytnutí přiměřené lhůty Účastníkům smlouvy ke splnění jejich povinností a uplatnění jejich práv:

- „Pevné“ časové rámce (tj. ty, které nejsou vymezeny větou jako „pokud se strany nedohodnou jinak“ nebo takového významu) by se neměly výrazně měnit oproti hodnotě v OP.
- „Standardní“ časové rámce (tj. ty, které jsou vymezeny frází jako „pokud se strany nedohodnou jinak“ nebo takového významu) by při změně neměly poskytovat nepřiměřeně krátké nebo nepřiměřeně dlouhé časové rámce. Časový rámec by byl nepřiměřeně krátký, pokud by neposkytoval Účastníkovi smlouvy dostatek času k řádnému plnění jeho povinností nebo uplatnění jeho práv; časový rámec by byl nepřiměřeně dlouhý, pokud by významně ovlivňoval uplatnění práv některé ze Stran, například právo Zhotovitele přerušit práci nebo ukončit provádění Díla.

ZZ5 vyžaduje, aby Smlouva stanovila, že DAAB (nebo DAB) musí vydat prozatímně závazné rozhodnutí o jakémkoli formálním sporu, což je podmínkou pro postoupení sporu k rozhodčímu řízení. Soulad se ZZ5 (a ZZ1) znamená zachování ustanovení OP, která se týkají úlohy a činnosti DAAB/DAB, a neprovádění podstatných změn její role, povinností, závazků a práv, jak jsou definovány v OP.

PRACOVNÍ SKUPINA FIDIC TG15

Husni Madi (Jordánsko) – Vedoucí týmu

Dr. Donald Charrett (Austrálie) – Hlavní zpracovatel

Axel Jaeger (Německo) – Člen

Dr. Rafal Morek (Polsko) – Člen

Kaj Möller (Švédsko) – Kontaktní osoba Smluvního výboru

Červen 2019

POZNÁMKY

